

Лишень срібляста «тойота» зупинилася в осінніх сутінках перед світлофором, як від подвійної розділової смуги до дверцят водія підбігла пара — дівчина з мікрофоном і хлопець із камерою на плечі. Дівчина постукала пальцями у віконце й усміхнулася водієві. Скло повільно поповзло донизу, відкривши жіноче обличчя. Під світлом ліхтарів воно видалося втомленим і трохи здивованим. Хлопець із камерою підійшов ближче.

— Скажіть, що таке щастя? На вашу думку, звісно, — дзвінко промовила дівчина, тицьнула мікрофон у вікно й завмерла.

Вона стояла, нахилившись до респондента, усміхалася радше щиро, ніж вимушено-кіношно, і чекала на відповідь. Жінка за кермом, наче не почувши запитання, розглядала юних опитувачів, але, здавалося, думала про своє.

— То що ви розумієте під словом «щастя»? — нетерпляче перепитала дівчина, здивована такою довгою паузою.

Світлофор перемкнувся, позаду нетерпляче загуділа автівка. Дівчина здригнулася, відсмикнула руку з мікрофоном, випросталася. Скло почало повільно підніматися, але раптом залякло.

— Скільки вам років? — долинув із салону втомлений жіночий голос.

Дівчина знизала плечима:

— Двадцять один, а що? — вона озирнулася на оператора, той продовжував знімати.

— Оце воно і є — ЩАСТЯ. Щастя — це бути молодим...

Вікно закрилося, «тойота» рушила.

— Жеко, ну нормально, а? — розвела руками дівчина, відходячи слідом за оператором до подвійної розділової смуги.

— Нармальна, Женько! Знято! — засміявся високого зросту оператор, опустив із плеча камеру, глянув на годинник. — Усе, годі тут мерзнути, завтра завіємося в якийсь супермаркет, де тепло, світло, народ швендяє розслаблений, там і познімаємо. Їдьмо до мене грітися, га?

2

Останні дні осені зовсім не такі приємні, як, скажімо, бабине літо. Велике місто вже без листя, але ще без снігу. Вітер тріпає дерева й кущі, інколи зривається дощ, потім передумує і знову ховається в хмари, а ті повзуть низько, повільно, наче приглядаючись до людей, які мешкають у цьому місті. Та загалом їм, хмарам, байдуже, вони линуть далі, а люди залишаються у своїй метушні й одвічних проблемах.

Яна дивилась у вікно, тримаючи обома руками гарячий керамічний кухоль із чаєм. Тепло зігрівало пальці та, здавалося, розходилося усім тілом. Десь-таки вона підмерзла і, мабуть, застудилася — ковтати було боляче, тіло просилося додому, під гарячий душ, потім у м'якеньку піжаму, вовняні шкарпетки

та під теплу ковдру. Та хоч вона вже відпустила своїх гуртківців, проте мала ще одну справу й мусила дочекатися відвідувачку.

У тридцять років Яна мала диплом учителя праці та креслення і досвід роботи в школі, яка розчарувала більшою орієнтованістю на звіти та іншу формальну бюрократію, ніж дійсно на розвиток творчих здібностей учнів. Вона не була революонеркою за вдачею, не намагалася щось змінити в системі, а при першій нагоді пішла іншим шляхом — покинула школу та зареєструвалася приватним підприємцем. Приятелька, котра працювала тоді в дитсадку старшим методистом, склала їй протекцію щодо оренди вільного кабінету, і Яна облаштувалася в кінці коридору в кімнаті з комірчиною. По обіді вона приходила проводити заняття з тими, хто бажав навчитися розпису по дереву або плетенню різноманітних герданів, браслетів із бісеру, шкіри, різнокольорових ниток, валянню виробів із кольорової вовни — що сама вміла, тому й навчала. Гуртківці платили якісь гроші, а реалізаторка на Андріївському узвозі продавала її авторські роботи, вторговуючи собі та Яні живу копійку.

Але крім умілих рук, посидючості та розвиненого смаку Яна мала ще якийсь дивний невизначений дар. Вона й сама не знала, коли він з'явився, чи, може, був із нею завжди, та дрімав до пори. Яна вміла, як казала її приятелька, «вирівняти» людину в стані життєвої розгубленості, депресії, у той період, коли руки опускаються і жити не хочеться. Власне, вона спочатку й не знала, що таке вміє. Помітила це, коли одна за одною почали приходити «поговорити» не тільки розгублені

знайомі, але й знайомі знайомих, котрих вона подекуди зовсім не знала. Хоча тим, здається, було навіть легше відкритися чужій людині, наче попутнику в нічному потязі, якого ти, зійшовши на своїй станції, більше ніколи не побачиш.

Коли візити жінок стали не випадковими, а регулярними, Яна навіть злякалася — хто вона така, щоб люди приходили, як на сповідь, із надією на якусь допомогу та пораду від неї? Який там її власний досвід, щоб піднятися над чужими ситуаціями та їх судити? І чому тим жінкам після спілкування з нею легшає? Як у неї це виходить? Питань було багато, відповідей мало. Але жінки йшли, і відмовити, навіть коли хотілося, Яна не могла, бо, боронь Боже, якась із них у безвиході після її відмови кинеться на колію метрополітену чи з балкону, як тоді жити?

І вже рідко бував такий тиждень, щоб ніхто не завітав на розмову — хоч уперше, хоч для подальшої бесіди. Яна призначала час, мусила мати графік та лімітувати «прийом», аби й гуртківців своїх не розгубити. Адже та ручна робота — теж своєрідна профілактика, щоб не допустити нервового зриву, у разі чого, бо хобі, вважала вона, — то наче дірочка в пароварці, яка випускає пару при перевищенні тиску в душі.

Це Яна знала напевне. П'ять років тому після несподіваної та цинічної зради чоловіка вона ще і втратила дитину. І, мабуть, лише те, що вміла творити руками, втримало її по цей бік прірви.

Інколи вона думала, що саме після того, повільно власноруч виплутавшись із липкої недовіри до людей взагалі та до чоловіків зокрема, відлежавшись та відревівши в западині тої синусоїди, що звуть життєвим

шляхом, вона розставила крапки над «і» та наче якось переродилася. Може, саме тоді й з'явився її дивний дар слухати та непомітно витягати з подібної ями інших. Вона не знала, як це працює, але воно було. Приятелька охрестила її хист «якась терапія».

Називати себе психологом чи психотерапевтом Яна не наважувалася, не сміла і не хотіла. Який із неї психолог? Цьому довго вчать, читають безліч розумних книжок, переймають чужий досвід, практикуються з наставниками, мають дипломи в рамках на стінах та офіційне право слухати й допомагати. На похід до неї, бездипломної, могла зважитися лише жінка, якій уже неважливо, хто це буде і що з нею робитиме. Чи якась «бабка» викочуватиме яйцем і шепотітиме молитви, чи ворожка розкине карти й дасть надію, чи шаман битиме в бубон над її головою, вирівнюючи ритм зболілого серця... Байдуже, хто і що робитиме, аби лиш із тої голови вивітрилися дурні думки, що життя — це безвихідь, а з серця повилазили б колючки, що так мучать бодем удень і вночі.

Колись, подумавши про бабку-знахарку, Яна пригадала, що її покійна бабуся мимохідь розповідала про свою матір, котра «щось уміла». Але хіба молоді до такого дослухалися? От і пішла бабуся за обрій, так і не розповівши детальніше. Тепер-бо можна, а тоді не дуже й говорили про таке.

Яна дивилася у вікно, поринувши у свої думки, аж раптом її увагу привернула смуга світла від фар, що виринула з-за рогу багатоповерхового будинку й розкраяла темний двір дитячого садка. Легковий автомобіль зупинився поза парканом, метрів за двадцять. Фари вимкнулися, але натомість спалахнуло світло в салоні